

В. А. Зубрык

СТРУКТУРНЫЯ ТЫПЫ КАМПАРАТЫЎНЫХ ФРАЗЕАЛАГІЗМАЎ У БЕЛАРУСКАЙ І АНГЛІЙСКАЙ МОВАХ

Даследаванне прысвечана супастаўляльнаму вывучэнню падкласа ад'ектыўных і адвербіяльных кампаратыўных фразеалагічных адзінак англійскай і беларускай моў. Мэтай даследавання з'яўляецца комплексны супастаўляльны аналіз структуры ад'ектыўных і адвербіяльных кампаратыўных фразеалагізмаў. Аб'ектам выступілі 94 англійская і 53 беларускія кампаратыўныя фразеалагізмы.

Было выяўлена, што ў беларускай мове максімальнай актыўнасцю валодаюць двухкампанентныя мадэлі (43 %), што звязана з кампактнасцю гэтай структуры, напрыклад: *чысцейшай вады, вышэй вушэй*. Самымі прадуктыўнымі структурамі з'яўляюцца Adj+N і Adv+N. Трохкампанентныя структуры часткова саступаюць двухкампанентным па прадуктыўнасці (37 %). Adv+prepr+N – самая прадуктыўная мадэль: *далей ад граху, лягчэй на наваротах*.

Сярэдняя фразеўтваральная актыўнасць у чатырохкампанентных (10 %) і пяці- і шасцікампанентных (10 %) мадэлей, што тлумачыцца цяжкасцю сінтэзавання такіх фразеалагічных адзінак, напрыклад: *адыходзіць у лепшы свет, цішэй вады і ніжэй травы*.

У англійскай мове максімальнай актыўнасцю валодаюць трохкампанентныя мадэлі (37 %). Самымі прадуктыўнымі структурамі з'яўляюцца V+pron+Adj і Adv+conj+Adv: *do one's worst, sadder but wiser*. Сярэдняя фразеўтваральная актыўнасць у двухкампанентных (21 %) і шматкампанентных (23 %) мадэлей. Самыя прадуктыўныя структуры: Adj+N і V+Adj+N+prep+pron, напрыклад: *worst kind, put the best light on smth*. Мінімальная фразеўтваральная актыўнасць у чатырохкампанентных мадэлей (19%): *get the best of smb, make the best of smth, make the most of smth*.

Спецыфіка даследаваных кампаратыўных фразеалагізмаў зводзіцца да наступнага: у структуру англійскіх фразеалагізмаў уваходзіць артыкль, што абумоўлена асаблівасцямі граматыкі, а у беларускай мове такіх форм няма; у беларускай мове прысутнічаюць апазіцыйныя словазлучэнні (*больш-менш*), а ў англійскай мове паміж кампанентамі ўжываюцца злучнікі (*more or less*).

Агульнае заўважана ў тым, што у абедзвюх мовах найбольш частотным з'яўляецца ужыванне кампаратыўных фразеалагізмаў з адвербіяльным кампанентам; кожная чатырох- і шматкампанентная адзінка мае ўнікальную мадэль, што абумоўлена цяжкасцю сінтэзавання такіх структур; пяці- і шасцікампанентныя фразеалагізмы ўтвараюцца за кошт службовых часцін мовы (прыназоўнікаў, часціц, злучнікаў).